

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁR EGYLETEK KOZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyetli tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FÜSZERKESZTŐK:

Dr Gyarmathy Dezső,
földbirtokos.

Dr Hinléder Fels Ernő,
ország. képviselő.

Dr Kállay Tamás,
ország. képviselő.

Dr Pál Ernő,
ügyvéd.

Dr Viola Sándor,
ügyvéd.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülei Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyit-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

A törvényhatóságok ellenállása.*

Írta: *Kossuth Lajos.*

A magyar alkotmányos szabadság nem kegyadomány, hanem a magyar nemzet souverainitásának kifolyása. Ez a jelleg ősi öröksége a magyar nemzetnek a vérszerződés óta. A nemzet adott felségjogokat és hatalmi kört az államfőnek; a nemzet adott neki, nem ő a nemzetnek; — midőn az 1741. XI. t.-cikk a királyi hatalmat akként jellemzi, hogy az „engedélyezett hatalom“ (concessa sibi suprema potestas), a magyar államjog ezeréves sark alapelveként adott kifejezést. De az engedélyezéssel a magyar nemzet a maga souverainitását nem abdicálta, részt tartott fel az ősi magyar alkotmány a nemzet számára az államhatalom minden functioiban.

E részletetés, a mely a magyar nemzet elévülhetetlen ősi joga, az által jutott gyakorlati érvényre, hogy a nemzet politikai közléte soha sem volt csupán az országgyűlésre szorítva, hanem a közérdek minden ágazatába cselekvőleg benyúló, autonóm intézményekkel lett megvalósítva az „intézményes önkormányzat“, mely az alkotmányos életnek célja is, lényege is.

Ez intézményes önkormányzat szervei között a történelmi fejlődés a megyei szerkezetet oly hivatásokkal ruházta fel, melyeknek fontosságát Magyarország sajátos viszonyai közt alig lehetne tulbecsülni. Azonban vannak, a kik ma már az ugynevezett parlamentáris rendszer mellett a megyei intézmény ősi hivatásaira nem helyeznek annyi becsét, mint egyrészt a szabadság, másrészt a jövőndő biztosításának érdekében helyezniök kellene.

Mi, az 1848-iki törvényhozás munkásai, kik talán elbizakodottság nélkül igényt tarthatunk azon elismerésre, hogy a szabadság emberei voltunk s a haladó-kör szükségének utján sem járatlanok, mi másképp gondolkoztunk; s engem a tapasztalás, melyet hontalanságom harminchárom évi hanyattatásai közben különféle országok s nemzetek állapotának közvetlen szemlélete által megszerezni

alkalmam volt, csak megerősített azon nagybecsülésben s ragaszkodásban, mellyel az önkormányzati intézmények iránt mindig, különösen az 1848-iki törvényhozásnál közreműködésemkor is viseltetem.

A 48-iki törvényhozók az alkotmánytan és társadalmi tudomány axiomáiból s a világ történelmének utmutatásaiból azon meggyőződésre jutottak, hogy az önkormányzati intézmények organismusára a parlamentáris rendszer mellett is szükség van, ha szabad nemzetet akarunk. A parlament igenis hivatva van csucsát képezni az alkotmányosság piramisának. De egymaga egyedül nem piramis; fedele, tetője a szabadság épületének, de maga egyedül még nem szabadság épület. Nemzeteket saját sorsuk mesterévé a parlamentáris kormányrendszer egymagában még azon esetben sem tehetné, ha az államfő személyében nincsenek idegen érdekek kumulálva, melyeknek nyomása védekezést tesz szükségessé. De mert e védekezés szüksége Magyarországon tagadhatatlanul fenforog, lehetetlen nem érezni, hogy ha az intézményes önkormányzat a valódi alkotmányos szabadságnak mindenütt a világon nélkülözhetlen kelléke, nálunk, magyaroknál, még ennél is több, nálunk az ország törvényes önállóságának s önrendelkezési jogának semmivel sem pótolható biztosítéka.

Nemcsak helyhatóság, mely a particularis helyi érdekek el látásával foglalkozik; hanem törvényhatóság is, hatósága a törvénynek s mert az, tehát gátja a bármilyen néven nevezett hatalom tullejreszkedési viszketegének; védvár, melynek sáncai mögött a törvényhatósági közélet által örökében tartott hazafiság feyverével az alkotmány felett a nemzet maga örködött. Meg volt e törvényhatóságban valósítva az intézményes önkormányzat azon lényeges kelléke is, hogy a polgároknak paizsul szolgáljon a központi hatalom közvetlen nyomása ellen, mert a megyék lévén az állami közigazgatás közvetítői, a közigazgatás végrehajtása nem a polgári érdekközösségből kikülönített, a polgárokkal mintegy szembeállított külön mandarin kaszt által kezeltetett, mely, a helyett, hogy a nemze-

tet az állam személyesítőjének tekintené, csak a hatalom-gyakorlás substratumának tekinti, mely jogra nem is hivatkozhatik, csak kötelességet kell ismernie; s ezen felfogás oly brutális eljárást von maga után, mely a polgárokat a törvényes kötelezettség határán túl terjedő oly sanyargatásokkal is sújtja, melyek az állam hasznával arányban nem állnak, hanem kezelték az állami közigazgatás végrehajtását a megyék saját tisztviselőik által, kik, mint a megyei közönségnek tisztviselői nem szüntek meg polgárok lenni, nem voltak polgártársaitól érdekekben elválasztva.

Ezen tekintetek, s nem pusztán az ősök hagyománya iránti kegyelet vezérelt minket, 48-iki törvényhozókat, midőn mind a mellett, hogy az ország kormányát felelős miniszterekre, még pedig minden idegen befolyástól függetlenített felelős miniszterekre bíztuk s ellenőrzésüket és az ország jogainak megőrzését a népképviselői alapra fektetett parlamenttel biztosítottunk hitük: mégis törvénybe iktattuk, hogy a megyei szerkezetet hazánk alkotmányossága védbástyájának tekintjük s minden hatóságának, a miniszteri kormányzat mellett is, teljes épségben fenntartását, sőt az önálló köztörvényhatósági joggal felruházott városokra is kiterjesztését örökségül hagytuk az utódokra.

*

... Jól esik visszaemlékeznem, hogy egykori nagy ellenfelem, *Széchenyi István is, velem tökéletesen egyetértett.* Az 1848. pozsonyi országgyűlésen és pedig akkor, midőn a miniszteri kormányzat már ki volt viva s ő egyik miniszterre volt a királynak felterjesztve, egész határozottsággal oda nyilatkozott, hogy a „megyei szerkezetet fen kell tartani, mert ha a municipiumokat elvesztjük, azon főgarantiát veszítjük el, melyre zivatáros időkben támaszkodnunk lehet.“

Jól esik visszaemlékeznem, hogy *Deák Ferenc is, még pedig a 60-as években, pestvárosi választóinak köszönetet mondva bizalmukért, az ország köztörvényhatóságainak önkormányzati jogát „nemzetünk alkot-*

mányossága egyik lényeges intézményének“ vallotta.

Lehetetlen nem fájlalnom, hogy sokan azok közül, kik magukat vagy *Széchenyi*, vagy *Deák* követőinek vallják, mesterük, vezérük e nyilatkozatáról megfeledeztek...

A nép és a mai alkotmányos harc.

Székelykeresztur, 1905 nov. 30.

Csak egy porszemecske a multak emlékéből és mégis oly édes reá visszaemlékezni!...

Szép júliusi reggel. Lent a völgyben a szürke Jun mentén sűrű, nehéz köd borul a zöld fedelű tiroli házacskákra, míg fenn a magas bércek havas ormain napsugárban fűdik minden. Mesés alpesi panoráma! A Kaiser Gebirge egyik magas csucsán hárman gyönyörködünk e festői képben. Szép volt minden, csodaszép. Bámulatunknak, meglepetésünknek nem tudunk kifejezést adni. Hallgattunk sokáig, csupán vonásaink árultak el valamit gondolatainkból. Egyszerre csak önkénytelenül tekinteteink találkoznak s mintegy titkos parancsszóra itt e ritka kép pontján a monarchiának az Isten közelségében énekre nyílik ajakunk: „Isten áld meg a magyart!...“ Tudtam mi a hazaszeretetet, de most éreztem először életemben ennek titkos varázs hatását. Mindnyájunk szemében ott csillogott a könny... A fájdalom könnye... Mikor, vajjon mikor üt a megváltás órája... Mikor jön el az a szebb kor, mely után buzgó imádság epedez százezrek ajkán.* Szomorú dolog. Ezer évi véres küzdelem eredménye: könnyet hullatni akkor, ha hazánkra gondolunk!...

Nem leírása akar ez lenni egy alpesi kirándulásnak. Nem! Sokkal komolyabb dologra akarom a közfigyelmet felhívni; csupán azon hazug vádak cáfolatául hoztam fel, melyeket napjainkban a megvesztetett bérencek, a hazaáruló magyarok ajkáról gyakran hallhatni, valahányszor a magyarság tiszta, hamisítatlan hazaszeretetével tüntet. Ha az ifjuság vágya maga a polgárság néha-néha kifejezést ad a nemzet szent ügyéért harcolók iránti ragaszkodásáról, hazaszeretetről, azt mondják: feltűnési viszketegség az egész, paraszt betyárfogás, dologkerülés. Hát én kérdelem ezektől: ott távol a világ zajától, távol az emberektől, kik előtt tüntettünk, kiknek ajkáról leshettük volna a magasztaló „él-

* Iratainak X. kötetéből.

jent? Avagy kikkel viaskodhattunk volna „paraszt” betyárok módjára talán a kőszáli zergékkel? . . . Oh nem! Higgyék el excellentiás Uraimék, ugyan ilyen érzés hatja át ugy a tüntető ifjuság, mint a polgárság szívét. Önök nem ismerik ezt az érzést, nem ismerhetik, hisz' nincs hazájok, hazátlam ebekként leselkednek a felülről hulló morzsára.

Önök, — hogy ne is legyünk annyira gorombák — nagyon prózaiak. És ha már nem ismerik a hazafias gondolkodás pontján a megnyilatkozásnak indokát, avagy — tegyük fel — ismerve, lelki vakságukban szemet hunynak felette, miért törnek oly hamar pálcát, miért hoznak oly piszkos, szennyves dolgokkal indokolt ítéletet? Feleljenek! Ez már az urak részéről kritikán aluli eljárás, ez lovagiatlanság. A józanul gondolkodó ész ítélőszéke előtt meg nem állhat.

Ha a nép cselekszik, ez már önmagában jó és üdvös nem lehet. Így gondolkoznak. Szomorú, de való. Öszintén mondom az osztrákokat már a multból gyűlölöm, de azért egy Andreás Hoffer emlékének mindig kegyelettel adózom s ha alkalom kínálkozik, sírját is megkoszoruznam szívesebben, mint valamennyi császár kegyét kereső hazafiatlan magyar nagyságos Uramét, mert tudom, hogy tettének rugója csak a hazája és polgártársai iránti lángoló szeretet volt. Hát mi az a nép? Elhagyatott pusztákról, vadonokból láncra szedett egyének summázata? Ez a nézet megállhatott az őskorban, mikor a műveltség fátyla még nem lobogott, de még ekkor sem, mert az „ember” fogalma magában hordozza a szellemi erőkapitális minimumát. De a mai korban józanul gondolkodó ember agyában ilyen gondolat meg nem születethetik, mert mit értünk „nép” alatt: az emberek összeségét ethikai személyes lételekjében, tehát magát a nem-

zetet! Ki a nemzetet itéli, magát itéli. Vagy talán a fekete-sárga agyvelejü excellentiás Urak nem tartoznak a nemzethez? Ez nekik derogál? Érttem. Abszolutisztikus, vad, önző politikai felfogásuknak méltó produktuma. De akkor ne ámitsanak bennünket és ne ámitsák továbbra a magyar királyt, mert minden tettök, minden szavuk, durva arculesapása az alkotmányos, a jogos, az igazságos jelzőknek.

Üssék csak fel a történelem lapjait, tekintsenek bele, akkor meg ismerik a népet. Ne a kamarilla, ne a Burg frakkos lakájai előtt hajlongjanak, mert ezek még magának az osztrák császárnak is többet ártottak izetlen politikájukkal, mint használtak.

Falra hányt borsó! Már lelkök annyira fekete, hogy még a szentelt víz sem használ. Annyira belefenekiettek a hazaárulás posványába ezek az Urak, hogy igaz utra téríteni, egyszerűen abszurdum, delibáb kergetés.

Hanem égető szükségünk van ebben a kritikus napokban a nemzet hű fiait buzdítani, lelkesíteni az együttérzésre, a jogos küzdelem melletti rendíthetetlen kitartásra! Mindig voltak, vannak és lesznek árulók. Nem tudhatni soha honnan fúj a szél. Ellehetünk készülvé a csábító ígéretekre, az aljas megvesztegetésekre. És valjuk be öszintén, annyira nyomorultak, annyira szegények vagyunk testileg és lelkileg, hogy elég egy csábító szó, mely boldogulást ígérjen és készek vagyunk magunkat áruba bocsátani.

Hála a magyarok Istenének még talán soha a nép annyira nem érezte át a napi események fontosságát, mint ma. Ezt el kell ismernünk. Nem panaszkodhatik senki. Kossuth, Apponyi s a többi vezérek titáni munkája meghozta a gyümölcsöt. Ez erős fegyverünk Ausztriával szemben. Nagyobb erő rejlik e tényben,

mint egy armádia fegyveres erőben. Dacára a hadi taktika magas fejlettségének, mégis egy-egy háború kimenetele nem annyira a hadakozók számától, mint inkább azok érzelmeitől, lelkesedésétől függ. Ez történelmi tény. A japán- és burhaború is e mellett bizonyít.

Ausztriában e tekintetben — mondhatom személyes meggyőződés alapján — sokkal rosszabbak a viszonyok. Az a bauer mit sem törődik a jelenlegi politikai viszonyokkal. Miveli földjét, este meg valamelyik csapszékben elfogyaszt egy-két krigli sört s ezzel vége mindennek. Nem is csoda! Kezében van a szolgaság érzete, tudatában él a császár mindenható hatalma s jól tudja, hogy, ha netán kenyértörésre is kerül a dolog Magyarországgal, ebből ő reá semmi haszon nem járul. A győzelem, vagy vereség csupán császára sorsa felett dönt. Dél-Tirolban, Bózen, Trient környékén már nem így. Az ott lakó olaszok mindenike — akár nálunk — már a napi politikai események hatása alatt áll. Mindenik szívét a hazaszeretet érzete hatja át. Miből ugyan az osztrákok nem kérnek. Ennek a hazaszeretnek tárgya nem Ausztria. És ez az érzelem még sok kétféjű sással és schwarzgelb zászlókkal cimázott kaszárnnyában sem idegen. Nem. Sokat változott a viszony 48 után. Nem egy magyar vár ostrománál forgott olyan kezekben akkor a fegyver, a melyek ma inkább Bécs várát választanák célpontul. Nem mese ez. A nyáron történt hadgyakorlat alkalmával. Egyik olasz ezred legénysége gyakorlatozás közben találkozza egy másik testvér ezreddel „Le Ausztriával” köszöntötték egymást kölcsönösen. Pedig ott volt ruhájukon Ausztria hatalmas császárnnyának összes elképzelhető signaturája, a kétféjű sástól elkezdve, minden, de minden. Tehát ne bizzanak annyira a császár hadseregé-

ben, mely külsőleg egységes ugyan, de lényegileg nem egyéb egy drótozott fazéknál.

Ime a különbség polgárságának politikai gondolkodása között. Főcélunk tehát most az kell legyen, hogy ezt az előnyt részünkre továbbra is biztosítsuk.

E tekintetben nagyon okosan és helyesen cselekedett egyik székelyföldi agilis orsz. képviselő. A legényekkel vasár- és ünnepnapokon katonai gyakorlatokat végeztet és céllövészetet rendez; buzdításul díjakat osztogatva.

Szinte hihetetlen, mily óriási előny rejlik e dologban. Eltekintve a morális hasznától. — elvonja a fiataloságot az annyira megszokott keresmai élettől — hihetetlenül erősíti a haza iránti szeretetet és a nemzeti gondolkodást és speciálisan ez által mintegy *vérévé válik a falusi fiataloságnak a jelenlegi alkotmányos harc célja és fontossága*. S ha ez megtörtént, jöjjön közénk az egész ámitó armádia, beszéljen a csodálat hangján Ciceró ékes szólásával, igérje az egész világot . . . Mind hiába! A nemzeti követeléseket sutba nem fogja dobni senki.

Még egyet. Gondoljunk a legrosszabbra. Soh' se tudni a jövőt. Meg vagyok győződve, hogy nincs az országban egy ember, tekintve követeletünk jogosságát, ki fegyverre, kardra gondolna, de egyszer váratlanul nem következhet-e be az a pillanat, mikor az abszolutizmus hívei Bécs felől kilövik az első gránátot? Tekintsünk a multa és akkor könnyű a válasz. A nóta ugyanaz! És ha ebben, még a valószínűség látszatát is nélkülöző, de azért nem lehetetlen esetben, az ország minden pontján a katonai dolgokban némileg jártas, hazafias ifjuságra találunk, mennyire könnyebb lesz a helyzetünk, azt mondanom sem kell. Menjen tehát a fiataloság ki a szabadba katonásdit játszani, dalától

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

Parádés látogatás.

Hozsánna néked . . . hozsánna! Im megnyilatkoznak az egek . . . fényben, ragyogásban megjelent az Ur! . . . Boruljatok térdre . . . Ime itt vagyon a Megváltó. Kítől vagyon az örökélet, a feltámadás! . . . Beteljesedék az Urnak szava . . . „Elküldöm hozzátok az én szerelmetes fiam, kibén nekem nagy örömem telik . . . s ti megvigasztalódtok.”

Szegény alacsony házak, kopott küszöbök harsogtatok hála éneket! A ti egyszerűségtek . . . a ti szegénységtek megtisztelte a disz, a hatalom. Ti roskatag szuette székek, ragyogtatok kopottságokban, hisz rajtatok pihentető fölséges testét. . . kérges munkás kezek ne nyiljatok meg, mert elpárolog a kézzszorítás melegsége . . . ti egyszerű emberek, emeljétek büszkén föl fejeteket . . . mert im szolgál és ur . . . szegény és gazdag . . . kézműves és a hatalom bírlalója egy dicsaharmóniába olvadt össze édes Magyarhazánk boldogítására.

Délceg paripák, büszke huszár a bakon, boldog mosolygású ur a bársony ülésen . . . vajjon merre mennek, vajjon merre tartnak?

Egyszerű, igénytelen ház előtt áll

meg a fogat . . . tán a szegénységet tanulmányozza, tán az utca rendtelensége ötlött szemébe, avagy a sarokban huzódó didergő koldus aszszony remegő kezébe csusztat dus alaminzsnát . . . nem . . . a hintóból kiszáll, a kapu nyílik . . . s belép rajta az ur! Egyszerű ember fogadja, előtte szurtos kötényt, rajt foszladozó kabát, nyúlt lábbeli . . . Vajjon miért jönn, vajjon mit akarahat? Neki nem tartozik, tőle nem vásárolt hitelbe cipőt, széket, hámot, kalapot! Ha mégis vásárolt volna, nincs ahoz szokva, hogy ily parádéval fizessen a nagy ur.

De im, meleg kézzszorítás, hízgelő beszéd, a részvét hangja szól, ha van nyomor . . . öröm kiáltás . . . ha boldog a magyar! „Hogy van az anyjuk, hát a Pista, Jancsi, legények, inasok, malacok hiznak-e jól, látom áll szilárdan még az akol, a ház is jó még nem düledez, az udvar de rendes, mily kedves ez. . .! Nó még tovább is foly a párbeszéd árja . . . borus nap virradt föl a szegény magyarra, az adója mily sok . . . a baja tengernyi, itt van az ideje rajta segíteni . . . eddig nyomorogtunk, mi voltunk az oka, miért is hallgattunk népbolonditókra, de már másképp lesz az, im hirdetek nektek . . . örök üdvösséget, hogy ha már megtérték . . . hiszem, hogy a szavam is vesszen

kárba . . . — forró kézzszorítás — sokan vannak hátra. —

Szeretve tisztelt és tisztelve szeretett főispánunk demokratikus érzelme nyilatkozott meg a napokban. Egyszerű, igénytelen iparosokat ért a kitüntetés, hogy szeretett főispánunk szerény hajlékukat nagyra-beesült látogatásával megtisztelte. Im a demokratia diadala; a hatalom bírlalója leszáll a porba, saját szemével akar meggyőződést szerezni a nyomorról, a nélkülözésről, a részvét hangjával vigasztalja a vigasztalatlant, bátorítja a buslakodót, buzdítja a bátrát, kitartót. Balszámot ígér s balszámot nyújt a sajgó sebre, jóllétel biztatja a szegényt, s hiszszük, szava nem lesz pusztában elhangzó szó, nem elröppenő ígélet leend, hanem szót követi majd a tett . . .

Igy írnek, hogy ha tudnám, hogy szeretve tisztelt s tisztelve szeretett megye főnök ur szándoka tiszta, gondolata szent, cselekménye hazafias volna . . .

De nem az.

Kérdezzük tehát, mit keres főnök ur ezeknél az embereknél? Testvér, sógor, rokon, jó barát talán? Ezeknél nem divat parádés látogatást tenni. Adós? . . . nem szólunk . . . Hitelező? — ott a végrehajtó!

Egyik sem biz, hanem méregkeverő ön megyefőnök ur! Méreg-

keverő, ki a becsületes, tiszta hazafi lelket a hazafiatlanság, a hitvány cédaság méreg szérumával akarja beoltani. — Bécsnek, az osztráknak felfogadott bérence, ki mint házaló házról-házra járván, árulja a selejtes portékáját, s mint a hamis kártyás számlálgatja kéjes gyönyörrel összeharácsolt pénzét, veszi számba áldozatát, egy, kettő, tizenhárom.

Ne tovább főnök ur! Égő honszerelméért elvérzett Arad Golgot-háján tizenhárom . . . édes Magyarhazánk elárulásáért elég nekünk cserébe tizenhárom!

Annak a kézzszorításnak . . . annak a hízgelő beszédnek nagy árát kérik, édes véreim, s ha egy kézzszorítás, ha enygelő beszéd több nektek a hazánál, ha a mézes-mázos szavak el tudják feledtetni „Bölcsöd az s majdan sírod is” . . . akkor . . . akkor dobjátok áruba magatok . . . becsületesetek, legszentebb érzéseitek, barátok, s feledjétek el, hogy ezer év minden küzdelme, szenvedése, hősi vér hullása, bujdosók sóhajtása, vérpad pirossága, mind . . . mind . . . mind hiába való, mert im itt egy kézzszorítás, de ha mégis belátnátok, ha mégis észrevennétek, hogy e kézzszorítás nem ér fel ezekkel . . . mossátok meg a kezeiteket . . . füstöljétek ki házatok . . .

Apaga satanas!

visszhangozzék e szép haza: „Ha még egyszer azt izeni, mindnyájunknak el kell menni . . . !“

Igy nyer erős támaszt az ország fiaiban; így lesz a nép alkotmányos harcunk védő bástyája! Ugylegyen!

Benke Antal.

A politikai helyzetről.

A főispán urak.

A trón sehol oly biztos alapon nem áll és uralkodó személye oly nagy foku tekintetben nem részesül, mint Angliában. Nagyon szeretjük alkotmányunkat az angoléhoz hasonlítani és tényleg, ha az alkotmány biztosítékát, törvényeinket egybe vetjük az angoléval, meglepő hasonlatosságokat találunk. Csak hogy a mi ott tény, az nálunk elmélet. Angliában a népjog valóság, nálunk délibáb; itt a valóságban csak felségjogok találhatók.

Angliában a többség uralomelvére annyira valóság, hogy uralkodó vagy kormánya azokkal szembe helyezkedni nem tudna, de nem is merészkedne. Minálunk pedig az uralkodó nem kérde, „te többség mit akarsz?“ hanem kijelölve az ő akaratát, törekszik ráerőszakolni az ország többségére, bár az más akaratot van.

Volt idő, mikor Angolországban is a miénkhez hasonló viszonyok voltak. Ez volt az ugynevezett forrás, avagy történelmi elnevezéssel, a forradalom korszaka. II. Jakab 1687-ben a születendő trónörökös neveltetésére érdekében a fennálló törvényeket meg akarva változtatni és az egész hivatalnoki kart az ő vallására, a katolikus vallásra átalakítani, egy olyan országgyűlést akart egybehozni, melynek tagjai előleges ígéretet tesznek az ő kedve szerint határozni. Ennek keresztül vitelére a főispánokba bízott. És mi történt? A főispánok egymásután nyilatkoztatták ki, hogy segítségére nem lesznek. A legtekintélyesebb és elősmert királypártiak az első, kik megválnak állásaiktól, minő az Oxford grófok utolsó sarja, Shrewsbury gróf, Dorset gróf stb. stb. A főispánokat követik a városok fejei, ezeket a tanácsosok, de hajthatatlan marad valamennyi. Van olyan város, hol minden hónapban új tanácsosokat választanak, de valamennyi szilárd elhatározásában és kitartó az ellenállásba. Readingban például huszonnégy tanácsost bocsátanak el, ugyanannyit választanak helyette, de az újak ép oly határozott állást foglalnak el. Az ilyen nép ki tudja vinni, hogy alkotmánya ne papiros alkotmány legyen, hanem testet öltösson.

Nem úgy mi. A magyar nemzet 400 éve küzd hasonló célért, de mindig akadnak árulók, kik készek anyagi hasznokért segíteni a nemzet leverését. Ha valaha a nemzet elérte nagykorúságát, úgy korunk az és az ígéret földjétől csak az ajtó választja el, melyet most csaptak be orrunk előtt.

Két részre van oszolva a nemzet. Egyik részen áll az államfentartó birtokos osztály, ide értem a nagy, közép és kisbirtokost, az ipar és kereskedelem vagyonszerző része, másik részen vannak az ország régi, de vagyonbukott családok kikefált, diszesen öltözködő utódai és az ország, szintén vagyontalan, napról-

napra tengődő börtönvirágu, a mosdatlanok osztálya. Az elsőből kerültek ki a miniszterek, főispánok, a kormány egyéb eszközei, az utóbbiak a nemzetközi szocialisták.

Az ország színe java küzd, hogy alkotmányunk elérje azt az érettséget, milyen az angoloknak van, de ezek a mindenre képes ellenfeleink befurakodva a hatalom palástjába, igyekeznek ránehezíteni a nemzetre. Fejérváry-Kristófiék után jöttek a főispánok, Pestmegyébe bevonult Laszberg, Komáromba Kubinyi Géza, Zemplénbe Pallavicini, Kolozsvárra Teleki, Kassára Pongrácz, hozzánk Ugron János, Csikba be fog vonulni Szentkereszti Pál stb. A főispánok majd csinálnak rendet a kisebb hivatalnokoknál. Diszbevonulások mindenütt. Megható jelenetek. A főispánok mindenütt a legerőteljesebb ellenállásra találunk. Átok kíséri minden lépésüket, meg a csendőr és csak napidijakkal ellátott, mosdatlan fegyvertársaik, a szocialisták fogadják üdvözlőleg. Nagy városokban a csatornákból, földalatti pincészetekből, pénzzel ki lehet csalni azokat a kebelbarátokat, de itt vidéken, hol az egészséges, ózondus levegőbe nem igen szokott teremni, itt nevelni kell. Nevelik is, rámutatnak.

Oroszlán bőrbé bujt számár.

Megjelenik egy hatalmas nagysőrénnyű állat. Azt véled a puszták királya. Az avatatlanok, bátortalanok rohanva szaladnak, hol jobbra, hol balra, megmenteni silány életüket. És ime megszólal az előre hirdett hatalom, az oroszlán bőrbé bujt valami és kiderül, hogy az az állat, melyet a tudatlansággal szoktunk kapcsolatosan említeni.

Megjelen az új főispán új lapja a „Székely Ujság“, hogy a székely népet magához idomítsa, jobban mondva kioktassa, hogy miként lehet az alkotmány iránti szeretetet kitörölni szívünkől, a nemzetre rá erőszakolt bécsi kirendeltséget „törvényes állam hatalomnak“ minősíteni, urrá tenni a törvényeinket tipró erőszakot és lekicsinyelve a nemzetnek a magyar állam kiépítésére törekvő 400 éves küzdelmét, a legképtelenebb elméleteket hangoztassa a vármegye rendeltetéséről csupán azért, hogy ne pironkodjunk a főispánért. Tudatlanságánál csak rossz hiszemisége nagyobb, mikor osztály gyűlöltre tanítja munka szerető becsületes népünket.

Népünk józan életű és gondolkodó, maga izzad és fárad, hogy ezen földnek egy parányi részét zöldebbé tegye, mint ilyen megbecsüli a munkát minden irányban, politikailag is érett és épezért soha sem nézte irigy szemmel, ha más, más irányban szerzi meg kenyerét. Fiainak legtöbb olyan nevelést ad, hogy felküzdheti magát becsületes munkájával az ugynevezett felsőbb osztályba. Tehát értsük meg, az értelmes rész soha gyűlölettel más osztály ellen nem volt és ha netalán elvétve ilyenekkel találkozunk, azt mindig a személyre lehet vissza vinni.

A székely nép nemzeti küzdelmünkél hamar át látta, hogy a nemzet főurai nélkül megsemmisülne nemzeti létünk, csatlakozott is azonnal a nemzeti küzdelemhez, mert

ő neki is van mit veszítsen. Örömmel láttuk ez egészséges aramlatot. És most a párton kivüliség leple alá bujt „Székely Ujság“ (szégyenli ő is bevallani, hogy a kormány által támogatott lap) a Mátyás király korából vett történelmi adat, rosszul idézésével azt törekszik kimutatni, hogy uraink érdeke, a nép érdekeivel ellentétes. A kormány iránti kötelezettsége annyira viszi, hogy e népelnyomó, törvénytelenességben fogamzot, erőszak tüzével keresztelt kormányt tartja képesnek a népjogok kiszélesítésére és urainkat, kik a kormány keletkezése előtt és annak akarata ellenére is, épen a népjogok érdekében erős mozgalmat indítottak ellenségének. Mind ezt teszi, a mint írja, a népszabadság érdekében.

Oh szabadság miket nem tesznek a te nevedben!!

Dobja el azt a szép nevet, mert ez az irány nem a székelység tükre. Itt mi csak festett képeket látunk. Küzdjön a szabadság terjesztése és megnyerése érdekében, de tanulja meg, hogy *tiszta erkölcs nélkül a szabadság lehetetlen.*

Glosszák.

Régóta vajudtak a hegyek, megszületett az egér. A pártonküvili haladópárti ujság, melynek kiadótulajdonosa a kiadó bizottság. Ki ez a bizottság? Mi ez a bizottság? Kik küldötte ki ezt a bizottságot? Eddig úgy tudtuk, hogy ha többen vállalkoznak valamely ujság kiadására, az ily vállalkozás társaság. Vagy részvénytársaság, vagy közkereseti, vagy akármilyen, de mindig társaság és sohasem bizottság. A bizottság már fogalmilag valami hivatalos színezetet visel magán. Ezért nem hiszünk az új lap pártonküvüliségében, ezért gyanus nekünk az az ugynevezett bizottság.

Nagy hangozást hirdetnek a darabont-kormány hivei, hogy legyen Magyarország népszabadság, a népjogok diadalát. Ezt kívánjuk mi is. Ugy látunk, csak a módszerben különbözünk. Mert mi a népszabadságot, a népjogok diadalát az alkotmány alapján, a nemzet erőinek érvényre juttatásával, szóval a nemzet által kívánjuk kivívni. Ők pedig a sajtószabadság elnyomásával, ujságelkobzásokkal, szuronyral, golyóval és akasztó-fával, csupa olyan arkanumokkal, melyeket már untig ismerünk, hiszen kipróbálták rajtunk a múltban elégszer, a nélkül, hogy a népszabadság felvirágozott s a népjogok diadalmasodtak volna. Az ő fogalmuk szerint való népszabadság bajnoka volt Caraffa Eperjesen, az volt Haynau és az akar lenni Fejérváry is.

A haladópárt legújabb oroszlánja azt ordítja, hogy ma is a gögös oligarchák akadályozzák a népszabadság diadalát. Ugyan ne tréfáljon édes oroszlánbőrbe bujt haladóm! Hisz a tények egyebet bizonyítanak. Azt, hogy az elzüllött, becsületes munkára nem alkalmas, pénzért mindenre kapható urak, kik ősi örökségüket elpepszgözték, ellőversenyezték, legfőbb támaszai most az alkotmányunkra törő hatalomnak. Gróf Laszberg, gróf Pongrácz, őrgrof Pallavicini, báró

Szentkereszti, gróf Teleki stb. stb. mind szemenszedett demokraták — jó fizetésért. Nem a vagyonos és művelt főuraktól, hanem a most felszínre került züllött és kétes existenciáktól kell féltetni az országot és a népszabadságot.

Mi is az a királyi hatalom, amelylyel szembe szállani olyan óriási bűn? Minden a nemzettel s a nemzet által, de semmi a nemzet nélkül, még semmibb a nemzet ellenére. A nemzetől és a nemzetért való. Csak a nemzettel egyetértőleg, a nemzet érdekében működhetik, de soha sem tehet semmit a nemzet ellenére. Nemzetek voltak, vannak és lesznek királyok nélkül; de királyok nem voltak, nincsenek és nem lesznek nemzetek nélkül . . .

Hol van most a nemzet? Szerte szét az egész országban, minden megyeházban, minden kunyhóban, minden becsületes ember szívében, mert a nemzet képviseletének működését lehetetlenné tették. És ez a nemzet jogait követeli. Minden ténykedése a törvényen alapszik. Vele szemben áll a hatalom a maga csendőreivel, katonáival és főispánjaival. Erőszakot erőszakra, jogtalanságot jogtalanságra halmoznak és azt mondják, hogy a nemzet erőszakoskodik. Ime a farkas és a bárány meséje. Hát már a jogos védelem is bűn?

Népjogok alkotmány nélkül! Fényes palota, melynek nincs alapja. A legkisebb rázkódattatás is romba dönti. Jól mondja Kuncz Ignác jeles tudósunk: „A legtökéletesebb abszolutizmus is csak egy szépen földiszított koporsó, melyben az önzés férgjei jól érzik magukat, de a nemzet halott.“

p. e.

KÜLÖNFÉLÉK.

A tizenhárom.

Midőn gyászos Arad mellett
Kidőlt tizenhárom cserfa
S eltemették egy nemzetnek
Könnyei közt örök sirba:
Azt hitték a gaz gyilkosok,
Kiirtottak minden szálát;
Azt hitték, hogy nem hajtanak
Többé soha lombos ágat.

Csalódtak a rossz emberek,
Mert a csernek gyümölcse van
S ha a porba hullanak is,
Megragadnak ottan-ottan;
De hisz nem is porba hulltak,
Hanem be a magyar szivbe,
Ahonnan nincs kiirtani
Hatalma a pokolnak se!

Lám, erdő lett a sok magból,
Már a vihar se bír vele,
Zughat orkán, renghet a föld,
A menny követ szórhat bele;
Ha lenyesik ezer ágát,
Helyette egy milliót hajt,
Mert nem tudja felejtani
Azt a dicső tizenháromat! . . .

(Firtosváralja.)

József János.

— **Kossuth a választói jogért.** Kossuth Ferenc a „Budapest“-ben, a függetlenségi párt felhivatalos lapjában nagyfontosságú cikket írt a választói jog érdekében. Kossuth a többek közt ezeket mondja: „A helyzet felismerésében előttünk áll az a minden más tekintet domináló jelenség, hogy az uralkodó jogot ajánl a népnek; a népképviselet elvén álló parlament tehát nem állhat ellent annak, hogy a nép megkapja az uralkodó által felajánlott jogot.“ A koalíciós pártok ténykedé-

sével nemcsak nem ellentétes a választási reform eszméje, mely annyira honpolgárnak adna jogot, sőt még többnek is, mint a mennyit most joggal kecsegtet Kristóffy, hanem ellenkezőleg a nagy függetlenségi párt elsősorban, úgy mint prekurzor s vele együtt a szövetség pártok később e nagy kérdés megoldását sürgették, még pedig olyankor, amikor e megoldás minden rázkódás nélkül lett volna keresztül vihető és nem vonta volna maga után azokat a konfliktusokat, amelyek most Magyarországot is. Ausztriát is alapjukban fogják megrázni. Még most is módjában állna a királynak az, hogy Magyarországon békés megoldást teremthessen és ha meggyőződött affelől, amit Perathoner bózeni polgármesternek mondott, hogy „az általános választójog behozatala föltétlenül szükséges és hogy ezt a mozgalmat most már semmi sem tarthatja föl”, akkor tegye lehetővé azt, hogy amit ő mint király föltétlenül szükségesnek tart, egy rendes, alkotmányos, a parlamenti többség támogatására számítható kormány valósítsa meg.”

— **Esküdtbírói elnök.** A marosvásárhelyi ítéletábrá elnöke az 1906. évre a székelyudvarhelyi törvényszekhez esküdtbírói elnöknek Dr. Bodolla Gábor törvényszéki elnököt, elnök helyettesnek László Domokos törvényszéki bírót jelölte ki.

— **Oroszhegy ébredése.** Oroszhegy nagyközség lelkes székelyei a napokban községi képviselőtestületi tagokat választottak. Ezalkalommal gyökeres rostálást ejtettek meg és kihullatták a gyászvitéznek még a magvát is a képviselőtestületből. Tamás Ágoston községi bíró és Gagy György birtokos, kik a császári biztos beiktatásánál a nemzeti akarat ellenei voltak, szintén kiestek a képviselőtestületből. Jövőre pedig a törvényhatósági bizottság tagjai közül is kiküszöbölik őket a derék oroszhegyiek. Különben az egész vármegyében elhatározta a hazafias lakosság, hogy *ezután* sem községi elöljárót, sem tanítót, sem más felfüggeszhető, áthelyezhető *egyént* bizottsági tagnak *nem választ*, mert azok — még ha akarnák sem tudják függetlenül képviselni a vármegyeházán az ő érdekeiket.

— **A vármegyék a királynál.** Pécs város törvényhatósági bizottságától nagyfontosságú átirat érkezett Pest vármegyéhez. Az átirat kifejti, hogy a magyar vezényleti nyelvért folytatott küzdelemnek eddig azért nem volt sikere, mert a korona ezt a követelést nem tekintette az egész osztatlan nemzet követelésének. Ha azonban az ország összes törvényhatóságainak megbízottaiból alakult küldöttség jelenik meg az állam nyelvének a hadseregbe való behozatalára és hogy kifejtse azokat a nemzeti érdekeket, melyek a magyarságnak a hadseregben való terfoglalásához fűződnek, akkor lehetetlen, hogy a király elzárkózzék nem egy párt, vagy egy többség, hanem az egész ország ohajtását tevő kérelem teljesítése elől. Pécs város törvényhatósága Pestvármegyét kérte fel a mozgalom országos szervezésére. Ebből kifolyólag Fazekas Ágoston főjegyző a következő indítványt terjeszti Pestmegye állandó választmánya elé: „Mondja ki a választ-

mány, hogy a magyar vezényezőnek és szolgálati nyelvnek, nemkülönben a magyar jelvényeknek a hadsereg magyar részeiben általánosan való behozatala által a hadsereg egységét a legcsekélyebb mértékben sem látván veszélyeztetettnek, ezt multhatatlanul teljesíthetőnek véli, mert is helyesnek tartja, ha ez ő felségétől az összes törvényhatóságok kiküldöttéből alakítandó küldöttség által átnyújtandó felirattal kérelmezettnek.

— **Nőgyesületi fillérestélyek.** A kik múlt szerdán a program nélküli fillérestélyen megjelentek, igen kedélyesen szórakoztak a rögtönzött szép ének és fülbe csengő zene mellett, a mihez még társas játék is járult. A jövő szerdán is lesz összejövetel, a mikor a teasteély élményei fognak szőnyegre kerülni. A társadalmi érintkezés csak az ilyen estélyeken lehet meghitt és vidám, de aztán legyünk is ott mindnyájan!

— **Nincs szabadság, törvényisztelet ebben a boldogtalan országban!** Igy szólt Prónay Dezső báró a Royal-szállóban kibérelt magán lakásán, midőn oda belépett Szirmay rendőrkapitány 4 rendőrtiszttel, 3 detektívvel. Harminchat vármegye alispánja, főjegyzője volt Prónay bárónál, hogy megbeszéljék a további teendőket az országvezérelvel. A kapitány valami rendeletet kezdett felolvasni. Azonban Kapotsffy képviselő kirántotta kezéből és öszszegyűrte, szétszagatta a cedulát. Justh Gyula meg arcátlanságnak mondotta a magánlakásba való tolokodást. Majd a kapitány azt magyarázta, hogy az értekezlet a rendőrségen nem volt bejelentve s parancsa van a feloszlásra. Prónay a kétségbeeséstől reszketve kiáltott fel: — „Uraim, rettenetes pillanatok élünk. Nincs szabadság, törvényisztelet ebben a boldogtalan országban. Mindörökké megszűnt. Forduljunk Istenhez... Imadkozunk valamennyien. A jelen voltak felállottak. Mindenki mélyen magába merülve imadkozott. Sokak szeméből könny csordult a bánattól, szomorúságtól. Ima után a kapitány mentegetőzött. Prónay báró a rendőrség ellen bűnvádi feljelentést tett. Ilyen jeleneteket provokálnak Fejérváry-Kristó közegei Ba Japesten s előre láthatólag az egész országban. Magán lakásunkon sem lehetünk biztonságban; oda is ránk uszítják a verebeket, ha egyértelműleg nem sorakozunk a magyar szabadságot védő egyesült ellenzék lobogója mellé.

— **A székely akció Csikmegyében.** A kormány tapasztalva Csikmegyében a marhák elaprosodását, elhatározta, hogy átalakítás szempontjából, nagy marhat is szállít. Csikmegye azonban — hir szerint — tekintettel a nemzeti ellenállásra, kinyilatkoztatta, hogy megmarad az u. n. csiki buta mellett és semmi más „butát” el nem fogad. E hírt lapunk zartáig nem erősítették meg.

— **Udvarhelyvármegyei Múzeum-Egyesület.** Az udvarhelyvármegyei Múzeum-Egyesület múlt vasárnap a vármegyeház kistermében Sándor Mózes alelnök elnökletével által választmányi ülést tartott. A választmány tudomásul vette Hollaki Arthur elnök lemondását s elismerését. jegyzőkönyvileg fejezte ki, a Múzeum érdekében kifejtett munkásságáért. Molnár Károly igazgató beszámolt a Múzeum gyarapodásáról. Az utolsó ülés óta 39 értékes tárggyal gyarapodott a Múzeum. Ezek közt van báró Orbán Balázs díszmagyar ruhája, melyet 1862-ben a vármegye gyűlésén viselt és a Józsefstadban rabságot szenvedett Dáné Mózes munkája: egy divánpárna. E féle ereklye még sok van a megyében, melyeket az egyes családok kegyelettel őriznek, de a me-

lyeket a vármegyei Múzeum nem kevesebb kegyelettel megőrizne s talán biztosabban meg lennének óva itt az elpusztulástól, mint jelenlegi birtokosaiknál. Sófalvi János értékes régi okmányokat adományozott a Múzeumnak. Molnár Károly igazgató Udvarhelymegye föld- és közzetani viszonyairól irt s részben Udvarhelymegye Monographiájában megjelent munkájának kéziratát adományozta a Múzeumnak. Választmány megbízta a könyvtárnokot, hogy a könyvtárról betűrendes jegyzéket készítsen s bizottságot küldött ki, hogy a közönséget tájékoztató jegyzéket állítson össze azon tárgyakról, melyeket az egyesület szívesen elfogad megőrzés végett, sőt meg is vásárol. Végül Pálmay József titkár érdekes felolvasást tartott a régi székely pecsétekről s hat tablában időrend szerint gondosan és nagy szakértelemmel összeállította az általa gyűjtött anyagot.

— **A füstbe ment haladó-párt.** Az országos hírvérvé törekedett Fejérváry-féle „Haladó-párt” valóságos haladó-párttá változott. Most immár a megalakulástól is elállott ama 4 tag, aki hirtelen a „hatalom” árnyékába húzódott. A megalakulást ő maguk nevével tartják, mert hiszen csupán négyecskén vannak. Ez azonban — úgy látszik — csak bátorítja az „idevalósi” tokányosokat. Tultesznek gazdájukon — lapot indítottak és legújabbban megalakították a császári biztos „bizottságát” kilencen. Oh jó „Mit akarunk?” Mondjátok meg „Mit tesszünk?” — végig sirják az összes előjáróságokat, papokat, tanítókat, hogy szánakozó lelkeket fogjanak, akiket aztán maszlagjukkal szánakókká tehetnek...

— **Szabad Lyceumok.** Az ipari munkások képzésére alakult bizottság a folyó téli időszakra is szervezte az ingyenes előadásokat, melynek sorozatát ma (vasárnap) d. u. 2 órakor nyitja meg a polgári önképző-egylet nagytermében. Az első előadást Burger Arthur főgimnáziumi tanár fogja tartani. Felhívjuk az érdeklődő közönség figyelmét ezen előadásokra.

— **A vezérő - bizottság ülése.** A szövetség ellenzék vezérő-bizottsága holnap d. u. 5 órakor a Lukácsfürdőben — ahol Kossuth Ferenc elnök jelenleg gyógykezelés végett tartózkodik — ülést tart.

— **A megvásárolt sajtó ellen.** Egyik fővárosi újságban jelent meg az alábbi nyilatkozat, mely pompásan talál nálunk is a megfizetett sajtóra. Hogy vedekezni kell, a napnál világosabb. Végre megis a közönség az ur, nem a darabont kormány. A közönség tud vedekezni a legkárteknőbb rovarok ellen is. A verebet követel dobják el a buzatárláról, a tejes kukoricára ehés vad-disznókra lövöldözni szoktak, van ellenszer a hamuféreg, a poloska, bolha, a bőrökbe gyökerező állatok ellen, bizonyára a támadásokat és támadókat is lehet lehetlenné tenni. Csikvármegyében a főispánnal nem fognak kezét Egy alföldi városban az átvedlett szerkesztőt a közgyűlési teremből kiakolbolították. Szóval az ethnografiai viszonyok szerint más más módon járnak el az emberek. A fővárosi kommentár és a nyilatkozat így szól:

A kormány megvásárolt sajtója megakarja szolgálni becsületlen kegyelettel. Nincs az a méltatlan rágalom, gyanúsítás, piszkolódás, amit rá ne szólnának a nemzet szeretett vezéreire és harcosaira. Velük polémiába bocsátkozni egyszerű hiábavaló, mert hiszen a megfizetett meggyőződést kapacitálni nem lehet, másrészt un-

dorító, mert a ki szennyvel érintkezik, kiteszi magát annak, hogy ragad rá valami belőle. Ezt a felfogást tükrözötti vissza az a távirat is, melyet nemzeti ügyünk egyik előkelő harcosa, Teleki Arvéd gróf tett most közzé:

Idegen zsoldban álló bérencek ellen való szent nemzeti harcunkban az ellenséges lapok méltatlan szitkokat szórnak vezéreinkre és közkatonaikra. Ezekre való reflektálással csak magunkat becstelenítünk meg. Található választ nem adhatunk, mintha méltósággal és megvetéssel ignoráljuk erőlködéseiket.

Teleki Arvéd gróf.

— **Köszönet nyilvánítás.** A helybeli eszmadia ipartársulat közelebből tartott és igen jól sikerült táncestélyen felülfizettek: Gotthárd János polgármester, Persián János 8—8 K, Szebeny Antal 6 K, Vajda Ferenc, Zakariás Antal, Gáspár Ferenc, Sterba Ödön, Szentpétery György, Sloszer Vilmos 3—3 K, ifj. Bálint György, gergyai Gircsis Béla 2—2 K, Sigmund József és Szabados Ferenc 1—1 K. Fogadják a rendezőség szíves köszönetét.

— **Erőszak mindenütt.** Komáromban Endes csendőrszázados a közgyűlés folyamata alatt — belepett a terembe es harsány hangon felszólította a jelenlevő bizottsági tagokat, hogy azonnal hagyják el a közgyűlési termet, mert különben karhatalommal üríti azt ki. Az ellenzék a Kossuth nótá feléges hangjai mellett vonult ki. Csendőrök, rendőrök, törvénytelen erő-zak dolgozik a darabont-kormány féktelen tobzódása mellett széles e hazában. Gyönyörű állapotok!... Szépen iktatják be Kristó szállitmányait... Kristó bizottsági tagokat: „Utonállók, majd meg tanítalak benneteket!” — Igy fenyegetik. A bécsi kirendeltségnek minden tenye ilyen; gyalázatos jogtiprással akarják letörni a nemzet legszembetűnőbb ügyét. Aki magyar és szereti ezt a verrel aztatott földet, hazafias érzelmeire hallgat s nem adja bérbe önzertet a császári lakájoknak. Bizunk a derek székelység becsületes részében, amely soha sem volt és nem is lehet nemzetközi bérenc, hontalan bitang. Hiába terelgeti polgárságunkat Ugron János császári biztos és pribék hada mézes-mázos szavakkal; ha örök üdvösséget iger nekik, akkor is meglátják rajta azt a szörnyszülött kettefű madarat, mely sas nevre hallgat...

— **Uj képviselőtestületi tagok.** Oroszhegy nagyközségben a minap Pal Tamás Marton, Péter István (diafalvi), Szász Dénes, Tamás György István, Vass József (felső) a képviselőtestület rendes tagjainak választottak.

— **Két dudás egy csárdában.** Az „Udvarhelyi Híradó” — mint a haladókör lapjában olvassuk — újabb ismét fordított egyet köpönyegén... most már nem „független” lap, hanem „alkotmánypárti”. Ezt el kell hinnünk már csak azért is, mert hiszen a haladókör új lapja együtt készül az „Udvarhelyi Híradó”-val, tehát ennek szerkesztője tudta és beleegyezésével történhetett ez az enunciació... Az új lap pedig azt bizonyítja, hogy a kormány törvényes és az alkotmány nincs veszélyben, akkor ebből önként következik, hogy az „Udvarhelyi Híradó” is a Fejérváry-kormány szolgálatába szegődött. Mi azonban ezt a fordulatot már kissé előbb jósoltuk meg. Jöslatunk beteljesedett és most a haladópártiak is igazolják ezt. Ezután az egyik lap kedden, a másik vasárnap fogja a kormány által megrendelt nótákat dudálni... Látszólag ugyan harag-

szanak egymásra, de ez csak a látogatás kedvéért van, mert igen jól megférnek egymás mellett... egy táliból esznek, egy nótát fujnak — két dudával... Csak aztán legyen aki hallgassa azokat a hamis hangnótákat...

— **Vivás.** Kérem az urakat, kik a f. hóban megkezdődő vívótanfolyamon résztvenni, illetőleg a vívótársaságba belépni ohajtának, sziveskedjenek f. hó 16-án szerdán este 6—8 óra között a főreáliskola tornatermében megjelenni, hogy az órákat megállapíthassuk és a tanfolyamot elkezdhessem. Tisztelettel Dobó Zoltán. okl. áll. főreálisk. tornatan. és vívómester.

— **Rajzcsétek.** író és rajzeszközök legnagyobb választékban, olcsó szabott árak mellett: Betegh Pál és Társa könyv-, papir-, író- és rajzszerekkereskedésében Székelyudvarhelyt.

— **Gondos anyák figyelmébe.** A gyermekbetegségek ellen való legjobb védekezés az, ha gyermekeinket erőssé, edzetté és a ragályos betegségekkel szemben ellentálló képessé tesszük. Az angol gyermekhalandóság azért sokkal alacsonyabb, mint a miénk, mert a fent elmondottakra ott kiváló gond fordítottak s nincs család, hol a gyermekek a hideg évszak alatt ne fogyasztanak a csukamájolajat, mert e szer az, mely óriási nagy táperejénél fogva kiváló eredményeket idéz elő. Igaz, hogy a gyermekek nem szívesen vették be e szert, de mióta a Zoltán-féle csukamájolaj forgalomba jött, azóta minden kifogás elesik s e kiváló szer elterjedése oly nagy, hogy kevés családnál hiányzik s minden gyógyszertárban kapható.

Újabb 10% az Udvarhelymegyei Tanitók Otthona javára. Vármegyénk tanító-köreiben eléggé ismeretes immár azon körülmény, hogy a Betegh Pál és Társa könyvnyomató és könyvkötő intézet fenállása óta mily odaadó buzgalommal karolta föl a tanító-ság közérdekű ügyeit. Az Udvarhelymegyei Tanitók Otthona is olyan nagy szabású eszme, amelynek megvalósítása minden egyes tanitónak legfőbb ohajtását kell, hogy képezze. Ezt tartva szemelött a Betegh Pál és Társa könyvnyomató és könyvkötő intézet, mint első siet letenni a Tanitók Otthona alapkövét. Elhatározta és Szász Ferenc tanító-egyesületi elnökkel írásban is közölte a nevezett intézet, hogy az e célra már följánlott és szerződésileg is biztosított 10%-on felül a most munkában levő új tananyagbeosztás és órarendek bevételeiből is ugyancsak 10 százalékot adományoz az Udvarhelymegyei Tanitók Otthona javára.

— **Kiadói üzlet.** A haladópart helyi oszlopos tagja Koncz, úgy mondják szereti a «koncot». Futott életében minden «konc» után, de haladni nem igen haladt. Most, a mikor a «Székely Ujság» kiadásával egy «haladó» üzletre nyílt kilátás — ettől nagy «koncot» várt Koncz. A haladó bizottság igen szereti Konczot, de úgy látszik még jobban a «koncot». — A kiadást nem engedte át egyedül Koncznak, hanem megtartotta magának. Az új haladó lap kiadását tehát az egész bizottság eszközli. Igazán nem szép tőlük, hogy a «konc» felett összeveszték Konczal.

— **A budapesti áru és értéktőzsde köréből.** Felhívás. A tíz évig tartott üzlettelenség folytán felgyülemlett agyon természetes következetesség-

gel keresi a gyümölcsöző elhelyezést és miután a küszöbön álló közgazdasági átalakulás és a nemzeti befektetések a magyar értékek ár-emelkedését okvetlenül maguk után fogják vonni, *Brünauer és Thein* törv. bejegyzett jogosított tőzsdetügynöki cég (Budapest, V. Akadémia u. 6.) közzé teszi, hogy ezen tőzsdén a hozzá érkezendő megbízások alapján, a kereskedelmi törvény, valamint a tőzsdeszabályzatoknak szigorú betartása mellett és kivétel nélkül csakis föltétlenül szolid ügyleteket, hajlandó közvetíteni. 286. 3

— **A székely kereskedelmi és iparkamara** e hó 6 án d. u. 3 órakor teljes ülést tart hivatalos helyiségében Marosvásárhelyt.

— **Kritika Fejérváryékról.** A «Nap» című ujság írja: A Fejérváry-kormány szereti szelektálni a híradásokkal úgy tüntetni fel a dolgot, mintha *Wekerle* egy neveten volna vele, sőt nemrégiben még azt a hírt is szelnek eresztette, hogy a közigazgatási bíróság elnöke paktálna vele. Az Országos Kaszinó mostani Rudnay-ellenes akciójánál megkérdezték — mint ezt kaszinótagok beszélnek — *Wekerle* Sándor véleményét is, mert ő a kaszinó elnökgazgatója s ő fog elnökölni a döntő választmányi gyűlésen. — A vármegyeházbeli eljárás mindenestre *ripók* eljárás, — mondotta *Wekerle*. — Annal is inkább, mert biztos tudomásom van róla, hogy az *udvar részéről engedelményeket* helyeztek már kilátásba, de Fejérváryék meg akarták mutatni, hogy így is lehet rendet csinálni. Tehát az udvar is belátja az egyesült ellenzék jogos álláspontját. Csupán Fejérváry-Kristó megfizetett szenny-sajtója ugat a nemzet vezetőire s hirdeti kenyéradó gazdáinak hitvány eljárásait helyesnek.

— **Párisi asztal városunkban.** A kereskedők, iparosok és vállalkozók világát a reklámnak új csodaszerűen meglepő módjával ajándékozta meg a francia leleményesség. Általánosan tudott és elismert dolog ma már a reklám jelentősége a kereskedőre, iparosra és vállalkozóra egyaránt. A reklám az üzlet híressé válásának eszköze, az a csatorna, melyen a jövedelem folyik be s melyet így mindig nyitva tartani és szélesbíteni kell. Egy-egy új reklám találmánynak tehát óriási fontossága van. E téren most az egész világ figyelmét magára vonta a párisi asztal, amely a reklámozásnak a legegyszerűbb, legáltalánosabb és legbillenselőbb módja. A párisi asztal egy francia nagyvállalkozó cég tulajdona s a világ minden államában szabadalmazva van. Ezeknek az asztaloknak a bevezetése világszerte most van folyamatban és rövid idő múlva városunkban is általános kereskedelmi és ipari utmutató lesz, mintegy művészi katalogusa a legjobb, legdivatosabb üzleteknek és ipari műhelyeknek, amely első sorban az idegenek figyelmét fogja magára vonni. Az alakja csaknem olyan, mint a kávéházi asztaloké, itt a márvány helyett fénylő üveg lap van. Az üveg lap alatt cégek hirdetései olvashatók színes képek keretében. Az asztal mindamellett rendes használatra van szánva, remek és elmés kivitele bármely helyiségnek a dícséretére válik. Kávéházakban, borbélyüzletekben, vasuti várótermekben és minden forgalmasabb helyen lehet látni. Ezen asztalok rövid idő múlva városunkban is láthatók lesznek minden nyilvános helyen, telve az itteni kereskedő cégek hirdetéseivel. Amint most értesülünk a vállalat magyarországi megbízottja Kellert Róbert városunkba érkezik a

reklámasztalokhoz elhelyezendő hirdetései bérletek összegyűjtése céljából és a jelentkező érdeklődőknek szívesen szolgál bármilyen felvilágosítással.

— **A közönség figyelmébe** ajánljuk, hogy a karácsoni bevásárlások eszközlése előtt olvassa el Szenkovits János utóda hirdetését.

LEGUJABB.

Az egyesült ellenzék győzelme.

Magán uton érkezett biztos értesülésünk szerint a király az egyesült ellenzék vezéreivel tárgyal. A Fejérváry-kormány bukása befejezett dolog. A király nem fogadta el Fejérváryék abszolutisztikus tervét, hogy az országgyűlés összehívása nélkül tovább is garázdálkodjanak a nemzettel végveszélybe döntésük.

EGYHÁZI ÉLET.

Székelyudvarhelyi ev. ref. egyház ma, dec. 3-án d. u. 5 órakor az ev. ref. kollegium tornacsarnokában tartja első egyházi estélyét, melyre az érdeklődő közönség tisztelettel meghívatik. Az estély érdekes műsora a következő: 1. A gyülekezet éneke: Te benned bízunk. 2. vers. 3. Elnöki megnyitó. 4. Szaval: Lányi Rózsika. 5. Az egyház szociális feladata címen felolvasást tart: Vajda Ferenc ref. pap. 6. Ima „Bánk-bán”-ból. Zenekísérettel énekl. Losdorfer Emilia. 7. Szaval: Hegyi Sándor VII. g. o. tanuló 8. Zárszó. 9. Ének: Áld meg ur Isten, a te népedet. Belépés ingyenes, kegyes adományok az értekezlet céljaira szívesen fogadtnak. Az estélyt Holstein Simonné és Losdorfer Emilia rendezik. Székelyudvarhely, 1905. dec. 2. Az elnökség.

KÖZGAZDASÁG. Szövetkezetek.

Az erdélyrészi kereskedőknek folyó év nyarán városunkban megtartott tanácskozásait végig hallgattam, sok üdvös és megvalósítást váró eszme mellett, volt egy felolvasás, melynek éle egyenesen a fogyasztási szövetkezetek ellen irányult.

Észrevételemet már akkor közöltem az ügy igen tisztelt előadójával s egyben teljesen egyetértettünk, abban, t. i. hogy ott, hol tisztességes verseny van, a fogyasztási szövetkezeteknek létjogosultsága nincs.

Miután pedig ez azon ütközöpontra, melyre egyáltalán nincs biztosítékunk, (tisztelt a kiváló és szolid üzletgyéneknek) a létfontosságú ösztöne parancsolja, hogy azok, kik anyagi téren csak fogyasztók vagyunk, saját érdekünkön gondoskodjunk.

A székelység is végre megértette a kor intő szavát, egyesülésben, szövetkezésben gyűjti az erőt arra nézve, hogy az élet küzdelmeiben a versenyt fölvehesse.

Azok a fogyasztási és értékesítő szövetkezetek, melyek tagjaik érdekét és a szolid üzletet tartják szem előtt: a községek polgárainak nemcsak jóltevői, de egyben tanító-mesterei is. Mert míg egyfelől a tisztességtelen versenynek nemcsak utját szegik, de azt lehetetlenné is teszik, addig másfelől tagjaikat takarékoságra, okszerű gazdálkodásra serkentik.

A szövetkezetek szép száma me-

gyénkben ismét szaporodott eggyel és pedig a kobátfalvi tejszövetkezettel. Boldog az a vidék, melynek oly áldozatkész, ágilis, egész emberei vannak, mint Deák Miklós szentmihályi unitárius lelkész és méltó társai.

Ezek megalapították az alsósiménfalvi községi hitelszövetkezetet, mely hivatva van e vidék munkás, derék lakóit az uzsora-kölcsön polyp-karjaiból kiragadni s általa visszaadni székely véreinket önmaguknak. Ugy itt, mint Tordátfalván, Kobátfalván, Bencédben fogyasztási és értékesítő szövetkezeteket létesítettek, hol a kisgazda produktumait a piaci árak árszabása szerint értékesítheti és most befejezték alkotásukat a tejszövetkezettel, melynek hatásáról csak annak van fogalma, ki a városok közvetlen közelében levő községek életét megfigyelte.

Megfigyeltem Nagyszében környékét, meg a kolozsvári ugynevezett „hóstatiaikat”, meg Szatmár, Debreczen, Kassa és Budapest környékét és hat év óta látom városunk szállítóit: Bethlenfalvát, Boldogfalvát, Bikafalvát, Árvát-Patakfalvát s részben még Kénost is, miből azt a tapasztalatot nyertem, hogy a tej és kertgazdaság föltétlenül jólétet teremtenek ott, hol annak föltételei megvannak.

Mintha hallanám azon ellenészrevételt, hogy ezekben a községekben az anyagi jólét nem áll azon fokon, mint én hiszem. Lehet. Ezt azonban annak tulajdonítom, hogy a város közelsége úgy az izlésre, mint igényre fokozólag hatván, lakói az eredeti székely egyszerűségből kezdenek kivetkőzni és kezdik a városi polgárt utánozni.

A várostól távol eső községek eddig ki voltak zárva a kereskedelmi forgalomból. Egyes cikkeiket értékesíteni alig tudták, már pedig hogy ez a körülmény az egyes termelők érdekeire minő befolyással van, azt az elmondottakon kívül fényesen igazolja a kobátfalvi tejszövetkezet.

Megalakult. Gépekkal ellátott, vagy önmaga szerezte azokat — nem tudom.

Szerződést kötött egy budapesti kereskedői céggel az összes terményére és pedig vajra és sajtra. A vajnak kilogrammját helyben adja 2 K 20 fillérért és ha hetenkint csak 20 lgrammot termel évenként csak vajból 2112 koronája van. Ennél azonban sokkal többet termelhet s azonfelül a sajtja és lefőlözött teje, melynek literét 4 fillérrel a szegényebb néposztálynak értékesíti s ezzel azt is olcsó, de tisztességes táplálékhoz juttatja — mondhatjuk, hogy a legkisebb számítással évi 5000 korona forgalmat eszközöl, melynek nagyságáról csak az bir fogalommal, ki számba veszi, hogy az egész községnek adója ezt az összeget alig haladja meg. Igaz, hogy ez nem tiszta haszon, mivel a tej literéért 16 fillért fizet, úgy de ezáltal elérte azt, hogy a várostól lávol fekvő községek lakói is értékesíthetik azon csekély javaikat, melyek fölött rendelkeznek és így a szövetkezet jólétet, áldást áraszt a községekre.

Akarom hinni, hogy a példa eré-

lyes cselekvésre inti gazdaköreinket s ha nem is minden község, — mert az előadottakból láthatólag a várossal szomszédos községek erre nincsenek reáutalva — de a távolabb eső községek, ha nem is mind, de 2-3 egyesülve, megteremtik ezt a szövetkezetet és így társadalmi uton, minden gyámkodás nélkül halad fajunk is az anyagi jólét útján előre!

Ezek előre bocsátása után önként fölmerül most már az a kérdés, hogy népünk ily arányu haladásából nekünk, városi fogyasztóknak van-e hát valami hasznunk?

Nincs.

Szeszgyárosaink évenként itt helyben is pár száz darab vágó-marhát hizlalnak. Kapunk-e ebből vágóhidunkra csak egyetlen darabot is?

Nem.

A tejszövetkezetek igazán fölséges produktumait a tőlünk 15 kilométernyi telepről a vasut 648 kilométernyire szállítva, vágó állataink Bécsset s annak közvetítésével Berlint táplálják. Miért? Mert koldusok vagyunk s nem tudnók megfizetni? Megfizetjük szegénységünkben is a hus kilóját 1 korona 4 fillérrrel s kapunk ezért a pénzért annyi húst, hogy azt egy két tagu család asztalára sem igen tehetjük föl, mert annak nagyon része csont, bőr és faggyú és még hozzá mily minőség?

A sulymennységéből, melyért 1 korona, 4 fillért adunk, asztalunkra alig kerül fél kiló és így ha Budapesten, Bécsben vagy Berlinben 2 koronát vagy 2 korona 40 fillért fizetnek azon sulymennységért, mi ezekhez a fogyasztókhoz — viszonyítva az áru minőségét és árát, t. i. amit kapunk és adunk — nem koldusok, de Krözusok vagyunk!

Többször hangoztattam úgy a helyi lapokban, mint magán körben, hogy teremtjük meg a fogyasztási egyesületet, hisz „egyesülésben van az erő”. A föld mozog, körülöttünk minden teremtetett lényben az életfentartási ösztön működik, hát csak mi nézzük tétlenül e nagyszerű tünetet?!

Biztosítani kell, hogy a tejszövetkezetek ezen igazán elsőrangú produktumai szükségletünk határáig közöttünk nyerjenek elhelyezést, hogy ugyanazon pénzért végre a kultúra haladásának gyümölcsét mi is élvezzük. Nemkülönbön husszükségeink kielégítését minőségben és árban végre szabályozzuk magunk, hisz a mai állapotok gyarlóságunk és nemtörődömségünknek fényes bizonyítékai.

Szemünkbe nevet az idegen, ki Budapesten a kobátfalvi pompás tea-vajat kapja asztalára, míg itt Udvarhelyen élvezhetetlen termékekkel traktáljuk.

Hiszem, hogy sorsosaim állításom szükséges voltáról meggyőződve, az egyesülést siettetni fogják, mivel a 12-ik óra valóban bekövetkezett.

Mátffy Domokos.

TANÜGY.

Módszeres szépírási írkák.

A székelyudvarhelyi községi tanítók által a népiskolák használatára szerkesztett «módszeres szépírási írkák» hét féle változatban Betegh Pál és Társa kiadásában Székely-

udvarhelyen megjelentek. Midőn ezen körülményt tudomásukra hozzuk, legyen szabad felkérnünk tanítótársainkat arra, hogy ezen írkákat iskoláikba használatra bevezetni sziveskedjenek.

Az Udvarhelymegyei Tanítók együttes közgyűlése ezen írkákat a szépírási fokozatos s így módszertani és eredményes tanítására egyhangulag alkalmasnak nyilvánította.

Az összes írkák teljeseen fa és ásványi részektől mentes, igen finom, első minőségű irkapapírosból készültek s így a 2 filléres írkák jószág tekintetében felülmúlják az eddig megjelent összes hasonló áru írkákat. A 4 filléres írkák pedig több levéllel és nehezebb papírból vannak előállítva.

Az írkák használatára nézve megjegyezzük, hogy az 1. számú írkák, minthogy a kis gyermek keze a szabadabb és nagyobb terjedelmű vonalközökben való mozgást kívánja, az első osztály számára vannak szerkesztve.

Egy esztendő leforgása alatt a tanulók bizonyos ügyességet és szépírási készséget sajátítanak el s így a II. osztály számára a kisebb vonalközű 2. számú füzetek használandók, míg a III-IV. osztály számára a szokásos nagyságu vonalközökkel ellátott 3. számú füzetek.

A szépírásnak ezen írkákban való gyakorlása után, míg a közéletben használni szokott rendes betűnagyságu írásra, azaz az egyvonalu írkák használatára átmennének növendékeink, elkerülhetetlenül szükséges, hogy áthidalás és megfelelő átmenetképpen a IV. osztálynak karácson után, az V-VI. osztályal pedig év elejétől irassunk a 4-ik számú írkába, melyeknek vonalközvei épen megfelelnek az egyvonalu írkába való írás betű nagyságának. Köztapasztalás, hogy ezen átmeneti írkák használata nélkül, a növendékek nehezen tanulják az egyes vonalon való írást, mert egy részük rendszerint igen nagy, a más része pedig igen kis betűket ír, míg ezek előleges használatával a rendes illetve 3-5 mm.-es betűket könnyen fogják folytatólagosan írni az egyes vonalon ép úgy, mint szükség szerint a sorvezetón is. Hogy ezen 4. sz. írkákat mennyi ideig használják a tanulók, annak megítélése a tanítóktól függ, legkevesebb azonban 4-5 ilyen írkát minden tanulóknak rendszeres, figyelmes írással be kell írnia, hogy előkészülhessen a közéleti írás gyakorlására.

Az 5-ik számú egyvonalas írkákat a IV-VI. oszt. és az ismétlő iskolások használják még pedig a szépírási gyakorlásán kívül többféle pld. nyelvtani, vagy fogalmazási stb. célra.

A kockázott 6. számú füzet mindenik osztályban az írásbeli számolás céljaira lett szerkesztve. A vonalzással s így egészen tiszta lapu 7-ik számú füzetet használják a III. osztálytól felfelé, növendékek földrajzi rajz, illetve térkép szerkesztésére, vagy sorvezetón való írásra stb. A középiskolai tanulók részére az említett füzetek közül a legmegfelelőbbek választandók ki.

Ezen írkák segítségével könnyen nélkülözhetjük a palatáblát, mert az 1. számú írka nagy közeiben a fegyelméletlen kezű kezdőgyermek, szabadabban mozogva írhatják az írás előgyakorlatait, a 6. sz. írka kockái közé pedig rajzolják a golyókat, kockákat, pontokat és írják a számjegyeket, a tiszta lapu írkákat pedig rajzolgatás céljára adjuk kezükbe.

Igen ajánlatos, hogy intézkedés történjék a gyermekeknek írószerekkel és füzetekkel való ingyenes ellátásáról, így soha fennakadás a tanulásban nem lesz. Ha ezek költségét a fenntartó testület nem fedezheti, még társadalmi uton is elő kell a szükséges összeget teremteni, mert aki ebben fárad, a maga könnyebb-ségére tesz és a tanuló sereg igen nagy hasznára munkálkodik. Tények bizonyítják ezen ajánlatunkat, melyet nem tudunk ezen írkák használati

utasításának kibocsátása alkalmával elhallgatni.

A hétfőre fűzet rendeltetését így röviden ismertette, tájékozásul megjegyezzük, hogy a kiadó cég köteles az Önök kereskedőiknek 20 százalék, a kiadótól vásárló tanítónak a szegény tanulók javára 10 százalék és az Udvarhelymegyei Tanítók Otthona javára szintén 10 százalék kedvezményt adni.

Egyben felkérjük kartársainkat, sziveskedjenek ezen írkák használata alkalmával az észlelhető tapasztalataikat Gyerkes Mihály főtítkárukkal, ki ezen írkáknak épen egyik szerkesztője, közölni, hogy egy újabb kiadás alkalmával az esetleges hiányokat pótolni s így a fokozatos haladással való irástanításhoz, mindnyájunk által a legjobbnak ismert írkákat bocsáthassuk tovább is rendelkezésre.

Mely után őszinte kartársi üdvözlét vagyunk,

Székelyudvarhely, 1905. nov. 22.
az Udvarhelymegyei Tanító-egylet nevében:

Szász Ferenc, Gyerkes Mihály,
elnök. főtítkár,

2644—1905. szám.

Udvarhelyvármegye összes tanítóinak!

Az Udvarhelyvm. tanító-egyesület f. évi közgyűlése által elfogadott módszeres írás füzetek Betegh Pál és Társa kiadásában elkészültek s közhasználatra rendelkezésre állanak.

Az írkák kiválóan alkalmasak arra, hogy a megfelelő vezetés mellett, a fokozatos haladást biztosítsák. Kiállításuk mintaszerű; áruk igen jutányos. Az írkák tehát önmagukért is pártolást érdemelnek. E vármegye tanítói részéről azonban különös figyelemre és pártolásra érdemesek abból az okból is, mert a jövővelüknek 10 százaléka az „Udvarhelyvármegyei tanítók otthona” alapja javára fordítatik. E vármegye néptanítói tehát saját osztályuk iránt való kötelességet is teljesítenek, midőn ezen írkákat a vezetésükre bizott iskolákba bevezetik.

Ebben a meggyőződésben jóindulatu figyelmükbe ajánlom ezeket az írkákat.

Meg kell jegyezni, hogy a tanítók ezen írkákat nem erőszakolhatják, csak mint teljesen versenyképes, a forgalomban levőknel jutányosabbakat ajánlhatják a gyermekeknek.

Ember János,
kir. tanfelügyelő.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Tanítóknak. A közölt sulyos adatokat megkaptuk és egyelőre a többiekhez el-tettük. Nagyon örvendünk, hogy önök nekünk adnak igazat és semmi tekintetben nem azonosítják magukat Gy. kollégájukkal, aki valóban „sokat akar, mint a szarka”. Egészen nyugodtak lehetnek, hogy mi az igazi hazafias érzésű tanítókat nagyra becsüljük s közérdekű munkálkodásukban ezután is bármikor teljes odaadással támogatjuk. Szívvelyes üdvözlét!

Prímipillus. Az ilyen cikk után — engedjen meg — a „vizontlátást” nem óhajtuk. Inkább soha se lássuk.

Aggódo szülő. Meltányoljuk aggodalmát. Adatait felhasználjuk. Előbb azonban reméljük, hogy az intéző körök megmozdulnak és most már teljes szigorral rászorítják köteles teendőire azt a „politikus” urat. Ha ez rövid idő alatt be nem követ-

kezik, a felügyeletre hivatottakat nyilvánosan is rászorítjuk hivatásuk teljesítésére. Tehát addig szives türelmét kérjük.

Politikai felelős szerkesztő:

Dr. Hinkelér Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa ujságkiadó intézete.

M. kir. államvasutak.

Téli menetrend.

Ervényes 1905. évi október hó 1-től.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. — Nagyvárad — Predeal	Szv.	Gyv.
I-III.	I-II.	Állomások	I-III.	I-II.
506	502		507	501
900	915	i Budapest k. p. u.	710	750
1152	1170	i Szolnok	322	532
1296	1323	é Szajol	304	519
144	1249	é Püspökladány	119	403
344	211	é Nagyvárad	1109	238
410	218	i Nagyvárad	1037	232
834	523	é Kolozsvár	605	1110
	915	é Deés		340
	305	i „		
854	611	i Kolozsvár	521	1050
1016	726	é Aranyos-Gyéres	348	930
1044	750	é Székely-Kocsárd	307	900
458	1025	é Marosvásárhely	1225	588
538	526	i „	537	1128
1149	832	é Tövis	157	812
402		é Arad	635	
704		i „	850	
1258	904	é Küküllőszög	1248	735
818		é Sövény		150
	355	i „		850
157	948	é Kis Kapus	1141	656
358	1257	é Nagy-Szeben	731	445
1120	741	i „	1257	915
213	947	i Kis-Kapus	1109	650
340	1053	é Segesvár	948	549
613	133	é Székelyudvarhely	705	305
347	1100	i Segesvár	922	542
750	209	é Brassó	532	245
106	652	é Kézdi-Vásárhely		1016
306		é Gyimes		445
	219	i Brassó	728	218
	331	é Predeal	612	112
	910	é Bukarest		805

Az aláhuzott számok ójjelet jelölnék.
Az i — indulás; é — érkezés.

997—905. vh. sz.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

A székelyudvarhelyi kir. bírósági végrehajtó közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. járásbírósnak V. 708/1—1905. plg. számú végzése által segesvári Teutsch B. József cégnek, képviselve Dr. Soó Rezső ügyvéd által, székelyudvarhelyi Szabó Ferenc mézárós ellen 630 K 22 fillér tőkéből még hátraléki 30 K 22 fillér tőke, kamatok és költségek iránti ügyben, alperesnél Székelyudvarhelyen összesen 1010 koronára becsült következő javai, u. m.: két drb téhen fehér szőrűek, fehér-feketés szarvuak, két drb téhen fehér szőrű és szarvuak, 2 drb 3 éves üsző tinó fehér szőrű és szarvuak, két téhen kékés szőrűek, buta szarvuak és két drb téhen fehér szőrűek és szarvuak, ezen ingók Székelyudvarhelyen, alperes Szabó Ferenc majorja helyiségében 1905. december hó 13-án délelőtt 9 órakor nyilvános árverésen el fognak adni, melynél az egyes javak vételáron azonnal fizetendők, esetleg a becsáron alul is a többet ígérőknek át fognak adni.

Az árverési feltételek a bírósági végrehajtónál megtekinthetők. Ezuttal felhivatnak mindazok kik a lefoglalt javak iránt elsőbbségi jogokat érvényesíthetni vélnék, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverés kezdetéig, habár külön értesítést nem vettek is, alulirt végrehajtóhoz nyújtsák be, mert különben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolva, egyedül a vételár fölségére fognak utasíttatni.

Székelyudvarhelyi bírósági végrehajtótól.

Székelyudvarhelyt 1905. nov. 19.

BIRÓ SÁNDOR s. k.
kir. végrehajtó.

A homoródi járás főszolgabírójától.
3550—905. k. i. szám.

Pályázati hirdetés.

Udvarhelyvármegye homoródi járásához tartozó Homoróddaróc községben a körorvosi állás lemondás folytán megüresedvén, arra pályázatot nyitok és felhívom mindazon egyetemes orvostudori oklevéllel bíró orvosokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványaikat hozzam **1906. évi január hó 30. ig** okvetlenül adják be.
A községi orvos kézi gyógytártartani köteles.
A községi orvos javadalmazása:

1200 korona évi fizetés előleges havi részletekben;
100 korona lakbér negyedévi részletekben;
40 fillér venyirási és látogatási díj, éjjel 50 fillér;
1 korona halottkémlési díj, huszszemlélési díjak;
2 öl tűzifa haza szállítva.
Okland, 1905. november 27.

1—3. Szabady, főszolgabíró.

Birtokot keresek megvétele, nagyobb gyümölcsökkel, lakóházzal és gazdasági épületekkel, valamint tejjgazdaságnak megfelelő is hasznosbérbe **Bokor András** Kossuth-utca 16.

Eladó egy 5 éves, sárga, c. 152 centiméter magas, herélt, szép testállású, kitaró, szelid, hibátlan kocsihelyszüke miatt. Bővebbet: Árpád-utca 11. sz. alatt.

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az éltető eleme.
Hogyan, hol és mikor hirdethető a legsikeresebben, egyjobban és legolcsóbban, megtudható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál,
tulajdonos **LEOPOLD GYULA** szerkesztő
BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 41. sz.
ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón eszközölnék hirdetések és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

KIADÓ LAKÁS,

mely áll 3 szoba, konyha, kamara stb. hozzátartozóival s külön udvar 1906. évi április 24-től kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

Monogram - pecsétnyomók,

bélyegzők, ruhajelző eszközök, bélyegző-festékek és állandó festékpárnák dobozokban, mindenféle jelző-készülékek, címtáblák legelőnyösebben kaphatók

Betegh Pál és Társa

könyv-, papír-, író- és rajzszerszerezésében
Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 15.

„Hermandol“ kezdet-papír a legjobb!

HEGEDÜ, VONÓ, KELLÉKEK ÉS HUOK

SZIVAR-, SZIVARKA-,

DOHÁNYTÁRCÁK

ERSZENYEK ÉS PÉNZTÁRGÁK

MONOGRAMMOK levélpapír és fehérnemű bélyegzéshez, minden betűvel, 1 d b 1 kor. Kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv- és papírkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Mesés és imakönyvek, zeneművek!

Kedvező alkalom a legolcsóbb bevásárlásra!

NAGY ALKALMI VÁSÁR!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására, hozni, hogy üzletemet a jövő év elején a Fröhlich Testvérek ujonnan épült házába szándékozom áthelyezni, ennél fogva elhatározom, hogy az üzletemben levő árukat, u. m. mindennemű porcellán- és üvegekészleteket, tejes, fehér- és ebédlő **szervizeket és edényeket, evő-eszközöket**, mindennemű fali, asztali, ebédlő függő, luszter és éjjeli **lámpákat, kina-ezüst** dísztárgyakat, fali, asztali és zseb **tükröket, majolika** vázák és dísztárgyak, dohány- és oldaltárcák és pénzes erszenyeket, óvodás és iskolásgyermekeknek iskola-táskák, bevásárlási táskák és kosarakat, **sétapálcákat**, fog-, haj- és ruha-**keféket**, domínó, sakkjáték és egyéb **társasjátékokat**, asztali és állványos **dohányzó-készleteket**, ecet-, olaj- és sótartókat, **Gyermek habukat, pipere-cikkeket, pipere szappanokat** gipsz-alakokat és számtalan itt fel nem sorolt tárgyakat **bámulatos olcsó áron kiárusítom!!** Midőn ezen körülményről a n. é. közönséget tiszteltetéll értesítem, egyúttal b. pártfogását kérem kiváló tiszteltetéll **Szentpétery Gergely.**

Csak rövid ideig! Ragadjuk meg az alkalmat!

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller póttéka

egy régióknak bizonyult háziser, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult **köszvénynél, csúznál és meghűlések**nél bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony“ védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: **Török Lőzsef** gyógyszerésznél. Budapesten.

Richter gyógyszerárta
az „Arany oroszlánhoz“, Prágában.
Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

NAPTÁRAK!
— AZ 1906. ÉVRE —
már megjelentek és kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA
könyv, zenemű- és papírárukereskedésében

Előjegyzési naptár . . . 60 fillér.
Erdélyi képes naptár. 60 „
Az erdélyi vásárok legpontosabb jegyzékével.

Iszákosság nincs többé!

Kívánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé tea, étel vagy szesz italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A COZAPOR többet ér, mint a világ mindegy szeszoldó a tartózkodásról, mert csodálatos ellenszere teszi az iszákosság a szesz italát. A COZA oly eszedesen és biztosan hat, hogy azt felesleg, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető meá csak nem is sejt, mi okozta javulását.

COZA a családok ezreit hékítette ki ismét sok ezer forint a szegény és becsületesség, megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra és szerencséhez segített és nagyon sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet, mely a COZAPOR tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják, egy próba-adagot és egy köszönő irással telt könyvet díj- és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezeskedünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

INGYEN PRÓBA 186. SZ.
Vágja ki ezen szelvényt és küldje még ma az intézetnek, (Levelek 25 fill., lev. lapok 10 fillérrel bérmentesítendő.)

COZA INSTITUTE
(Dept. 186.)
62, Chancery Lane,
London, Anglia.

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

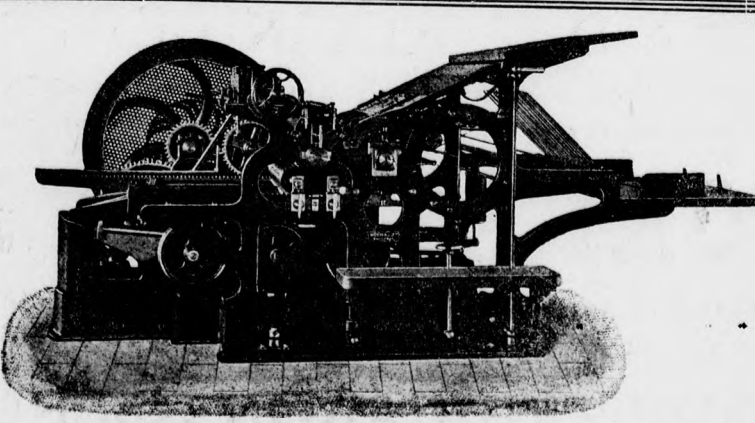
Versenyt kizáró olcsó árban elfogad és szakszerű, izléses kivitelben készít el mindennemű

nyomtatványt és könyvkötői munkát

Költségvetés ingyen és bérmentve!

Egyleteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás! Egyházi, iskolai, szolgabírói, községi, körjegyzői, ügyvédi, végrehajtói nyomtatványok áruháza

A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatvány-raktára.

Folyóiratok, hírlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségfelszámítás nélkül megrendelhetők

Zeneművek

papír-, író- és rajzszerek

nagy választékban és olcsó árban!

Teljes könyvtár- és irodaberendezések mérsékelt árák mellett. Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZÉKELY-UDVARHELY
legelterjedtebb függetlenségi lap szerkesztősege és kiadóhivatala

Gyertyántfy J. fiai vasnagyszerkedésében Székelyudvarhelyen.
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban

Vezérszó: Minden darab szappan a SCHICHT névvel, tiszta és ment káros alkotórészekből.

SCHICHT-SZAPPAN

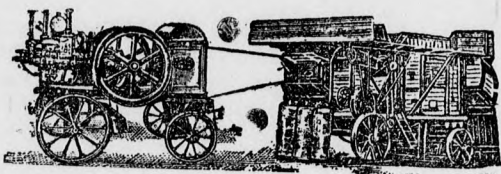
(„szarvas“ vagy „kulcs“ szappan)

a legjobb és használatban legolcsóbb, minden ruhanemű és mosási módszer részére

JÓTÁLLÁS: 25.000 koronát fizet Schicht György cég visszában bárkinek, aki bebizonyítja, hogy szappana a „Schicht“ névvel, valamely káros keveréket tartalmaz. 179

PÉCSI SÁMUEL

BUDAPEST, VI. ker. Gyár-utca 48. szám.

Benzin-motorok és gazdasági gépek gyári raktára. Benzin-motorok, benzin-lokomobilok és cséplőkészletek, nyersolaj-motorok, szivógázmotor-berendezések és mindennemű gazdasági gépek.

Elsőrendű gyártmányok, mérsékelt árak és kedvező fizetési feltételek.

Árjegyzék ingyen. — Közvetítők díjazatlanak.

Aki társat, pénzt kölcsönt stb keres, o o o o o o

Aki gyorsan és előnyösen házat, birtokot, üzletet, árut venni vagy eladni akar,

Aki bármiféle állást vagy foglalkozást keres, o o o

Aki lakást, üzletet, birtokot stb. bérbe venni vagy adni kíván, o o o o o o

biztosan és leggyorsabban eléri célját, ha igénybe veszi

a „SZÉKELY-UDVARHELY“ apró hirdetés rovatát.

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendetlenségeiben, az epekövek eltakarítását szembevetően könnyíti, a bélhurut minden nevéiben, a nyálkás aranyérbén, hasszervi dugulásokban, húgykő képződéseiben, mézes húgyárban, görvély- és mirigydagokban, angolkóros esontályulás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktár

SZENTPÉTERY GERGELYNÉL,
Székelyudvarhelyt

Kérem a cégre ügyelni!

Fényes láng!

Hosszantartó égőképesség!

Legjobb minőség!

A 70 év óta legjobban elterjedt Milly gyertyák címkei sokfelé utánzóztattak és ez arra késztetett bennünket, hogy azokat az alábbi minta szerint megváltoztassuk.

Utánzatoktól óvakodjunk!

Cimkéink, a „Milly“ szó, valamint a „Nap“ védjegy törvényileg vannak védve.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

NAGY KARÁCSONI VÁSÁR!

Mélyen leszállított árak mellett!

December hó végéig, esetleg míg a készlet tart.
 85—120 cm. ruha gyapju-posztók ezelőtt 55 és 1 frt 20, most 35 és 60 kr.
 120 cm. széles Angol ruha-posztó ezelőtt 1 frt 25 és 1 frt 40, most 56, 75, 85 és 95 krajcár.
 Divatos blousnak valók 2—3 mtres darabban most 75, 85, 1 és 1 frt 20-ig.
 Merina Delám szövet ezelőtt 40 kr., most csak 28 kr.
 Finom francia gyapju Delám ezelőtt 90, most 55 és 65 kr.
 Elsőrendű sport flanel 13 kr.
 1 vég 23 métr kitűnő angol flanel vászon ezelőtt 9 frt. 50, most 5 frt.
 1 vég 14 mtr 150 cm. lepedő-vászon ezelőtt 9 frt 80, most 6 frt 50 kr.

Egy ház

telekkel együtt igen olcsón eladó. Van benne 3 szoba, konyha stb. melléképületek. Cím a kiadóhivatalban

A DRAGOMÁN CÉG

tisztelettel tudatja a nagyérdemű közönséggel, hogy a Frölich-féle ujonnan épült üzletek baloldali részén a legnagyobb igényeknek megfelelő

KARÁCSONI ÉS ÚJÉVI BAZÁRT

nyitott. Valamint tisztelettel tudatja azt is, hogy a Kossuth-utcai főüzletében is minden néven nevezendő cikkek a legnagyobb választékban

A LEGMÉRSÉKELTEBB ÁRON SZEREZHETŐK BE.

Nyomatott Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, 1905.